

Soplanenc, V. *pla Soplegant, soplegar, soplei, sopleiar, sopicar, soplíci*, V. *plegar Soplimar, V. sublimar* (LÍMIT)

Sopllir, V. *supllir* (OMPLIR). +SOPLÓ: «terra de *suplò*» anomenen a Malgrat (1964) la terra d'abuvi portada per torrents i rius — i amb raó poden saber-ho ells que des d'antic han estat guanyant terreny a la mar en el Pla de Grau, aportada per la Tordera. Deu venir de **sopleó* < SÜPPLETIÖNEM, derivat de SUPPLĒ- 10 RE 'acabar d'omplir, omplir d'una cosa el buit que n'ha deixat una altra'; cf. *suplatge* (SOFRAJA).

Soplugar (-gar?), *sopluig, soplujar*, V. *aixoplugar Sopni, V. somni* (SON) *Sopols*, en ~, V. *pols Sopor, soporifer, -rífic, -rós*, V. *ensopir Soport, soportar, V. suportar* (PORTAR) *Soportal, V. porta Sopsosar, sopsositar, V. pondre Soprano, V. sobre Sopsessa, V. prémer* (cf. *sobrassada*) *Soptar, sopte, V. sobte Soptil, V. subtil Soptós, V. sobte Soquer, soquet, soqueta, soquina, V. soc*

SOR f., ant., 'germana', del ll. SÖROR, SÖRÖRIS, id., usat en nominatiu i encara més sovint en vocatiu, en adreçar la paraula a una dona. □ 1.ª doc.: 1251.

«Vingren tuit davant l'apostoli e --- preposaren ['feren allegat'] --- que éretz 'deflorator virginum' --- e que avíets jagut ab vostra *sor* e ab vostra cosina germana, dixeren ---», report al Bisbe Ponç d'Urgell enviat pel seu legat a la cort de Roma, c. l'a. 1251, PPujol, *DocVgUrg.*, 16.20. «Si-l meu enemich luxúria, me té desonrat --- la mia *ssor*, justícia, pendrà venjança», Llull (*Blanq.*, *NCL*, I, 212.2). «Quan --- la cort fo justada --- començam --- —Nostre naximent se féu per virtut de Déu, car no-s volien bé nostre pare ni nostra mare, e --- vós sabets que Nós som vostre senyor natural, e som sols, menys de frate e de *sor*, que nostre pare no ac en nostra mare ---», Jaume I (*Ag.*, 79.5f.); «a pare o a mare o a frate o a *sor* ---» a. 1318 (RLR xxxii, 159).

Encara que ja a l'E. Mj. anà augmentant l'ús de *germana* (GERMA), *sor* seguí essent el mot més usual encara, almenys en part del S. XIV: hi ha molts exs. de *sor* per dir 'germana carnal' en tota la Q. de Reixac (171.23 etc.) i cap de *germana* en tota l'obra; també 45 figura en Desclot i altres fonts literàries medievals; veg. encara les cites que hem donat de Camarasa, a. 1295-9 (a OCCIURE, CaCandi, *MiscHiCat*, II, 171), ross. de 1308 (RLR VIII, 53, a FRARE), Bna. de 1315 (Finke, *Acta Ar.* III, 286, a NODRISSA); àdhuc un autor tan tardà i populista com JRoig se'n serveix, és clar que ajudant-hi la compulsió del seu vers curtíssim: «en un pesebre / --- / hac ser partera: / no hi hac 50 madrina, / *sor* ni cosina / ---», *Spill*, 11422.

Des d'antic se'n féu gran ús en el sentit figurat de 55 membre d'una comunitat de religioses, en particular com a vocatiu o com a predicat: «l'abadesa demanà de consell les dones si vulien --- que rehebés Nathana; totes les dones hagren plaher que Nathana fos lur *sor*, e una dona dix ---», Llull (*Blanq.*, *NCL*, I, 129.26); i 60

no en manca en el mateix Llull algun cas en què figura amb altres papers gramaticals, i en vies de convertir-se en una espècie de sinònim i equivalent del mot *monja*, per més que aquest nou paper no l'hagi arribat a assumir tan netament com ho ha fet el seu paral·lel masculí *frate*: «fo scrit que d'aquell nombre en avant no reebessen més dones --- per ço que bastassen los béns --- e si neguna dona hi vulia --- metre sa filla, que feés la messió tro que altra dona del monestir morís; e que aquella messió cessàs après la mort de la *sor* en loc de la qual fos messa altra *sor*» id. (id., 153.8). A partir del S. XV va quedant afectat a la designació monacal (a. 1422, MiretS, *TemplH*, 426 etc.).

La restricció en l'ús romànic al singular nominatiu SÖROR no és peculiar del català, car és el que es constata també en fr. *soeur*, oc. ant. *sor*, it. ant. *suoro* (o en ús proclític *sor*). En port. hi ha *sor* 'monja' a la llengua antiga, i tant allà com en domini cast. se'n troben rastres, sobretot, en la toponímia, però en general són de la forma provinent de les formes de cas oblic SÖRÖREM, SÖRÖRES, port. *seror, selor, soror* etc.; mentre que en castellà, *sor* no apareix fins al S. XVII, i aplicat a monja, com a manlleu del català: testificat així per Covarrubias (1611); a l'Alt Aragó queda *Las Tres Sorores*, com a nom indígena del Mont Perdut i els seus tres cims, i com a nom del monestir de *Las Serors* (> *La Serós, Sta. Cruz de La Serós*, prop de Jaca), amb el qual naturalment no pot tenir res a veure el del poble català *Seròs*, com ja he explicat a l'ordre alfabètic.

Aqueixos fets toponímics tenen alguna prolongació més ençà i més enllà dels límits aragonesos: hi ha una *Roca de la Seró* alludint a una monja penitent de vida eremítica, en el vessant NO. del Montsec d'Àger (terme d'Alsamora, 1957); *Pic de Las Serous* 2371 alt. a l'alta vall d'Aspa (5 km. NO. de Gabàs, mapa Boisson, E, 4). *Es Tres Serús* és el nom que donen a Gavarnia als Tres Bordons, tres estrelles de la constel·lació d'Orion (ALGc. IV, 1094).

Quant a formes basques manllevades del llatí, veg. nota 2 del meu article SOR del DCEC/DECH, on hi ha encara altres fets i dades romàniques d'interès.

En llatí sembla que vulgarment ja hi havia tendència a usar *soror* com a forma quasi-indeclinable, i eventualment apocopada com a *sor(o)* en ús proclític, com sigui que ja hi ha algun testimoni d'un plural vulgar analògic *sores* en inscripcions africanes (estudiades per Hoffmann i Pirson, *KJRPb*, XII, 67). No és estrany, doncs, que en plural es trobi gairebé sempre, en cat., *sors*: «la sirventa li dix que ella era anada ab dues *sors* al monestir de les dones», Llull (*Blanq.*, I, 131.9); «dones e *sors* del monestir» a. 1371, en Rotger, *Hist. de Pollensa* II, 13-9. Va sofrir la reducció -rs > -s, ja a l'E. Mj.: a una dama reial en el període pestífer del S. XV: «la epidemia le había hecho abandonar Sixena ab mes cares sos, dona Lionor e dona Cicília» (BABL XIV, 7).

En l'antiga llengua d'oc i en fr. arcaic es troba encara sovint la declinació *sor/soror, suer/serour*, pl. *sorors, serours*. No en manca algun cas en Llull, almenys